

Asia: VN/6510/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuloverolain 46 §:n ja 55 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriölle tuloverolain metsävähennystä koskeviin säännöksiin esitetyistä muutoksista. Tämä täydennetty lausunto korvaa Finnwatchin aiemmin toimittaman 7.4.2025 päivätyn lausunnon.

Finnwatch katsoo, ettei hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettuja lakimuutoksia tule toteuttaa. Hakkuutuloja saaviin metsänomistajiin kohdistuvan verotuen (ja sen myötä hakkuumäärien) kasvattamiselle tilanteessa, jossa valtion talouden tasapainotus on ollut hallituksen keskeisin tavoite ja hakkuiden korkea taso uhkaa jo nykyisellään ilmastotavoitteiden saavuttamista, ei ole perusteita. Sen sijaan hallituksen tulisi korjata yhteismetsän hyödyntämiseen pohjautuva porsaanreikä, jonka avulla voi välttyä metsävähennyksen tuloutumiselta metsäkiinteistön luovutuksen yhteydessä.

Metsävähennyksessä on kyse puunmyyntitulon verotusta jo nykyisellään merkittävästi keventävästä ja useimmiten lopullisesta verotuesta

Metsävähennys on metsätuloa saavan luonnollisen henkilön, kuolinpesän ja näiden muodostaman verotusyhtymän sekä yhteisetuuden verotuksessa tehtävä laskennallinen verovähennys, joka pienentää veronalaisen metsätulon määrää. Metsätulosta eli esimerkiksi puun myynnistä saadusta tulosta saa tehdä nykyisin enimmillään 60 prosenttiin verovuoden metsätulosta yltävän vähennyksen, kunhan kumulatiivinen metsävähennyksen kokonaismäärä ei nouse yli 60 prosenttiin metsäkiinteistöjen hankintamenosta. Jos metsäkiinteistö myöhemmin myydään, verotuksessa aiemmin vähennetyt metsävähennykset lisätään myyntivoittoon. Tällä tavoin metsävähennyksen on ajateltu vaikuttavan lähinnä siihen, miten metsätulot jaksottuvat.

Metsävähennyksen ideana on ollut mahdollistaa metsäkiinteistön hankintamenon vähentäminen sitä mukaan, kun metsästä saadaan hakkuutuloa. Tälle on nähty tarve, koska iso osa metsäkiinteistön arvosta ja hankintamenosta kohdistuu tosiasiallisesti puustoon eikä maapohjaan. Ilman metsävähennystä metsätulon saaja maksaisi korkeampaa veroa saamistaan puunmyyntituloista, ja hakatun metsäkiinteistön myöhemmällä myyntihetkellä tuloutuisi puolestaan iso vähennyskelpoinen myyntitappio. Metsävähennys siirtää siis verotusta eteenpäin metsäkiinteistön myyntihetkeen mahdollistamalla hankintamenon normaalia aikaisemman vähentämisen. Teoriassa kyse on siten verotuksen viivästyttämisestä. Tosiasiallisesti metsävähennyksestä saatu veroetu jää kuitenkin useimmiten lopulliseksi, koska vapailla markkinoilla tapahtuvan kaupan sijaan metsäkiinteistöt siirtyvät huomattavasti useammin seuraavalle omistajalle perintönä, lahjana tai sukupolvenvaihdosluovutuksena. Näissä tilanteissa käytetyt metsävähennykset eivät tuloudu luovutusvoiton verotuksessa. Tietävästi perintöjen, lahjojen ja vanhemmilta tai muilta sukulaisilta tehtyjen ostojen osuus on noin 80 prosenttia kaikista yksityishenkilöiden metsätilasaannoista (1).

Metsävähennyksen tuloutumiselta luovutuksen yhteydessä voi myös välttyä yhteismetsiin liittyvää porsaanreikää hyödyntämällä. Jos metsänomistaja esimerkiksi yhdessä toisen metsänomistajan kanssa ensin perustaa yhteismetsän, johon molemmat liittävät omistamansa (ja mahdollisesti kokonaan hakatut) metsäkiinteistöt (2), ja sen jälkeen myy koko yhteismetsän tai luopuu yhteismetsäosuudestaan, ei aiemmin käytettyjä metsävähennyksiä lisätä henkilöomistajan verotuksessa luovutusvoittoon. Tilanne on tämä, vaikka omistaja olisi ennen yhteismetsän perustamista hyödyntänyt metsävähennyksen täysimääräisesti. Syynä tälle verotuksellisesti erikoiselle tilanteelle on se, että metsävähennysseuranta on verovelvolliskohtainen ja siirtyy metsän yhteismetsään liittämisen yhteydessä metsän aiemmin omistaneelta henkilöltä yhteismetsälle. Koska myös metsän liittäminen yhteismetsään on mahdollista toteuttaa ilman luovutusvoittoverotusta, tarjoaa tällainen järjestely metsänomistajalle helpon keinon välttyä metsävähennyksen tuloutumiselta luovutuksen yhteydessä. Tämä merkittävän verohyödyn tarjoava porsaanreikä tulisi ehdottomasti korjata.

Metsävähennys keventää metsätulojen verotusta merkittävästi. Siinä missä pääomatulojen nimellinen veroaste on joko 30 tai 34 prosenttia, metsävähennys laskee jo nykyisellään metsätulon veroasteen kolmannekseen tästä. Yhdessä tulosta automaattisesti tehtävän yrittäjävähennyksen kanssa puun myyntituloista maksettava vero asettuu 11–13 prosenttiin (3). Näiden vähennysten lisäksi metsätulon saajalla voi olla oikeus myös menovarauksen, tuhovarauksen tai metsälahjavähennyksen käyttöön. Kaikki edellä mainitut joko alentavat tai lykkäävät metsätulosta maksettavan veron määrää entisestään. (4)

Luonteensa vuoksi metsävähennys katsotaan verotueksi. Valtiovarainministeriön mukaan verotuen määrä nousee vuosina 2023–2025 noin 72–74 miljoonaan euroon (5), jos muutoksia sen tasoon ei tehdä. Verotuki kohdistuu melko pieneen joukkoon verovelvollisia: metsävähennystä on hyödyntänyt keskimäärin noin 15 000 verovelvollista. Keskimääräinen vuotuinen verohyöty per metsävähennyksen käyttäjä asettuu siten noin 5 000 euroon. (6)

Hallituksen perustelut metsävähennyksen korotukselle heikot

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään, että molemmat rajat eli sekä metsätulon määrään sidottu verovuosi-kohtainen yläraja että metsäkiinteistöjen hankintahintaan sidottu vähennyksen kokonaismäärä nostettaisiin nykyisestä 60 prosentista 75 prosenttiin.

Kokonaismäärän nostoa perustellaan sillä, että puuston hakkuuarvo muodostaa Maanmittauslaitoksen tietojen perusteella noin 80 prosenttia metsäkiinteistön hankintahinnasta. HE-luonnoksen mukaan metsävähennyksen kokonaismäärän tulisi olla lähellä samaa lukua, jotta puuston myyntitulosta saataisiin vähennettyä puuston osuus hankintamenosta ja maapohjan myyntihinnasta vähennettäisiin vain tosiasiallisesti maapohjaan kohdistuva osuus. Tätä voisi pitää perusteltuna logiikkana, jos tilanne olisi se, että metsäkiinteistöt vaihtaisivat omistajaa usein ja nimenomaan markkinaehtoisella kaupalla, jolloin aiemmin tehtyjä metsävähennyksiä vastaava verotettava tulo myös tosiasiallisesti tuloutuisi kaupan yhteydessä. Tilanne ei kuitenkaan ole tämä. Metsäomistus on hyvin pitkäikäistä ja metsät vaihtavat tyypillisesti omistajaa perinnön, lahjan tai sukupolvenhuojennusluovutuksen kautta, jolloin myyntivoittoverotus jää toteutumatta. Veroedusta muodostuu tällöin lopullinen. Tämä huomioon ottaen metsävähennyksen korotuksessa on kyse ennemminkin pysyvän veroedun korotuksesta kuin tulon ja menon aiempaa täsmällisemmästä ajallisesta kohdistamisesta.

Vuosittaisen enimmäismäärän noston perustelut ovat hallituksen esitysluonnoksessa vieläkin hatarammat. Muutosta perustellaan lähinnä sillä, että selkeyden vuoksi molemmat metsävähennykseen liittyvät prosentit on hyvä asettaa samansuuruisiksi. Muutoksen kerrotaan hyödyttävän erityisesti niitä, jotka aikovat myydä puuta pian metsätilan hankkimisen jälkeen. Hallituksen esitysluonnoksessa jää epäselväksi, miksi tällaisia pian metsätilan hankinnan jälkeen tapahtuvia hakkuita haluttaisiin tukea.

Muutoksella olisi useita haitallisia vaikutuksia

Ehdotettujen lakimuutosten seurauksena puun myynnistä saatavien tulojen veroaste laskisi nykyisestä 11–13 prosentista noin 7–8 prosenttiin (yrittäjävähennys huomioiden). Muutoksen arvioidaan pienentävän verotuloja noin 32 miljoonalla eurolla. Veromenetysarvion todetaan kuitenkin olevan ala-arvio eli todellisuudessa verotulot voisivat laskea enemmänkin. Nykyisessä taloustilanteessa tällaiselle pieneen joukkoon kohdistuvalle veronkevennykselle pitäisi olla painavat perusteet. Nyt sellaisia ei ole esitetty.

Vaikutusarvion mukaan muutos muun muassa lisäisi kannusteita toteuttaa sukupolvenvaihdos ja kannustaisi metsänomistajia hankkimaan lisää metsää. Jää epäselväksi, miksi metsänomistajia tulisi kannustaa sukupolvenvaihdoksiin tai metsähankintoihin. Haitallisimpana vaikutuksena voidaan kuitenkin pitää sitä, että keventäessään puunmyynnin verotusta muutos kannustaisi

metsänomistajia lisäämään hakkuiden määrää. Hakkuiden lisäämiseen kannustaminen tilanteessa, jossa jo nykyiset hakkuumäärät on todettu ilmaston ja biodiversiteetin kannalta liiallisiksi ja Suomen ilmastotavoitteet vaarantaviksi, olisi hyvin vastuutonta. Finnwatch katsoo, ettei ehdotettuja lakimuutoksia tule toteuttaa. Sen sijaan hallituksen tulisi korjata yhteismetsän hyödyntämiseen pohjaava porsaanreikä, jonka avulla voi välttyä metsävähennyksen tuloutumiselta metsäkiinteistön luovutuksen yhteydessä (ks. lausunnon s. 2).

Viittaukset:

(1) Karppinen, H., Hänninen, H. & Horne, P. (2020). Suomalainen metsänomistaja 2020.

Luonnonvarakeskus. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2020, s. 36–37:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-961-3>

(2) Vastaavaan lopputulemaan voidaan päästä myös liittämällä metsäkiinteistö olemassa olevaan yhteismetsään.

(3) Veroaste laskettavissa seuraavasti, kun verovuoden pääomatulojen määrä jää alle 30 000 euroon ja tuloihin sovelletaan matalampaa 30 % pääomatuloveroastetta ($X = \text{metsätulo}$). Veroaste = $(X \cdot 0,4 \cdot 0,95 \cdot 0,3) / X$

(4) Viitala, E.-J., Finér, S., Hietanen, S. & al. (2022). Metsärahastot : Oikeudelliset rakenteet, verotusasema ja toiminta Suomessa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 99/2022.

Luonnonvarakeskus. s. 82: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-560-6>

(5) Valtiovarainministeriö. (2024). Verotuet 2023–2025, s. 15:

<https://vm.fi/documents/10623/15806635/Verotuet%202023%E2%80%932025.pdf/47a20592-6d4b-c4f2-5c93-13eff08277ec/Verotuet%202023%E2%80%932025.pdf>

(6) Valtiontalouden tarkastusvirasto. (2023). Tuloksellisuustarkastuskertomus:

Yksityismetsätalouden tuet ja korvaukset – Puuntuotannon edistäminen ja luonnon monimuotoisuus. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 13/2023, s. 50:

<https://www.vtv.fi/app/uploads/2023/10/VTV-Tarkastus-13-2023-Yksityismetsatalouden-tuet-ja-korvaukset.pdf>

Hietanen Saara
Finnwatch ry